

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (sedmého senátu)

5. května 2022*

„Řízení o předběžné otázce – Sociální politika – Směrnice 2008/94/ES – Ochrana zaměstnanců v případě platební neschopnosti zaměstnavatele – Článek 2 odst. 2 – Pojem ‚zaměstnanec‘ – Článek 12 písm. a) a c) – Omezení odpovědnosti záručních institucí – Osoba vykonávající na základě pracovní smlouvy uzavřené s obchodní společností funkce člena představenstva a ředitele této společnosti – Souběh funkcí – Vnitrostátní judikatura, která této osobě odpírá záruky upravené touto směrnicí“

Ve věci C-101/21,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Nejvyššího správního soudu (Česká republika) ze dne 11. února 2021, došlým Soudnímu dvoru dne 18. února 2021, v řízení

HJ

proti

Ministerstvu práce a sociálních věcí,

SOUDNÍ DVŮR (sedmý senát),

ve složení J. Passer, předseda senátu, F. Biltgen (zpravodaj) a N. Wahl, soudci,

generální advokát: J. Richard de la Tour,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za českou vládu M. Smolkem a J. Vláčilem, jako zmocněnci,
- za španělskou vládu M. J. Ruiz Sánchez, jako zmocněnkyní,
- za Evropskou komisi J. Hradilem a B.-R. Killmannem, jako zmocněnci,

* Jednací jazyk: čeština.

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout věc bez stanoviska,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 2 odst. 2 a čl. 12 písm. a) a c) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/94/ES ze dne 22. října 2008 o ochraně zaměstnanců v případě platební neschopnosti zaměstnavatele (Úř. věst. 2008, L 283, s. 36), ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/1794 ze dne 6. října 2015 (Úř. věst. 2015, L 263, s. 1) (dále jen „směrnice 2008/94“).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi stěžovatelem v původním řízení, HJ, a Ministerstvem práce a sociálních věcí (Česká republika) ve věci žádosti o zaplacení odměn nevyplacených společností v platební neschopnosti.

Právní rámec

Unijní právo

- 3 V souladu s bodem 7 odůvodnění směrnice 2008/94 mohou členské státy stanovit omezení odpovědnosti záručních institucí, které však musí být slučitelné se sociálním cílem této směrnice, a mohou vzít v úvahu rozdílné výše pohledávek.
- 4 Článek 1 uvedené směrnice stanoví:

„1. Tato směrnice se vztahuje na pohledávky zaměstnanců vznikající z pracovních smluv nebo pracovních poměrů vůči zaměstnavatelům, kteří se nacházejí v platební neschopnosti ve smyslu čl. 2 odst. 1.

2. Členské státy mohou výjimečně vyloučit z oblasti působnosti této směrnice pohledávky některých zaměstnanců z důvodu existence jiné formy záruky, je-li zjištěno, že poskytuje dotyčným osobám ochranu, která je rovnocenná ochraně vyplývající z této směrnice.

3. Členské státy mohou, pokud je tak již v jejich vnitrostátních právních předpisech stanoveno, i nadále vyloučit z oblasti působnosti této směrnice zaměstnance v domácnosti zaměstnané fyzickou osobou.“

- 5 Článek 2 odst. 2 téže směrnice stanoví:

„Tato směrnice se nedotýká vnitrostátního práva, pokud jde o definice pojmů ‚zaměstnanec‘, ‚zaměstnavatel‘, ‚odměna‘, ‚nabytá práva‘ a ‚nabývaná práva‘.

Členské státy však nesmějí z oblasti působnosti této směrnice vyloučit

- a) zaměstnance na částečný pracovní úvazek ve smyslu směrnice [Rady] 97/81/ES [ze dne 15. prosince 1997 o Rámcové dohodě o částečném pracovním úvazku uzavřené mezi organizacemi UNICE, CEEP a EKOS (Úř. věst. 1998, L 14, s. 9; Zvl. vyd. 05/03, s. 267)];
- b) zaměstnance v pracovním poměru na dobu určitou ve smyslu směrnice [Rady] 1999/70/ES [ze dne 28. června 1999 o rámcové dohodě o pracovních poměrech na dobu určitou uzavřené mezi organizacemi UNICE, CEEP a EKOS (Úř. věst. 1999, L 175, s. 43; Zvl. vyd. 05/03, s. 368)];
- c) zaměstnance v dočasném pracovním poměru ve smyslu čl. 1 bodu 2 směrnice [Rady] 91/383/EHS [ze dne 25. června 1991, kterou se doplňují opatření pro zlepšení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci zaměstnanců v pracovním poměru na dobu určitou nebo v dočasném pracovním poměru (Úř. věst. 1991, L 206, s. 19; Zvl. vyd. 05/01, s. 418)].“

6 Článek 3 první pododstavec směrnice 2008/94 stanoví:

„Členské státy přijmou opatření nezbytná k tomu, aby záruční instituce zajišťovaly, s výhradou článku 4, úhradu nesplacených pohledávek zaměstnanců, které vyplývají z pracovních smluv nebo z pracovních poměrů, včetně, pokud tak stanoví vnitrostátní právo, odstupného při skončení pracovního poměru.“

7 Článek 12 směrnice 2008/94 stanoví:

„Tato směrnice se nedotýká možnosti členských států

a) přijmout nezbytná opatření, aby se zamezilo zneužívání;

[...]

c) odmítnout nebo omezit povinnost uhradit pohledávky podle článku 3 nebo záruční povinnost podle článku 7 v případě, že zaměstnanec byl sám nebo společně se svými blízkými příbuznými vlastníkem podstatné části podniku nebo provozovny zaměstnavatele a měl značný vliv na činnosti tohoto podniku nebo provozovny.“

České právo

Zákon č. 118/2000 Sb.

- 8 Zákonem č. 118/2000 Sb., o ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele a o změně některých zákonů, se směrnice 2008/94 provádí do českého právního řádu.
- 9 V souladu s § 2 odst. 3 zákona č. 118/2000 Sb. se tento zákon nevztahuje na zaměstnance, který byl v rozhodném období zaměstnancem zaměstnavatele, který je v platební neschopnosti, a současně v tomto rozhodném období byl jeho statutárním orgánem nebo členem jeho statutárního orgánu a měl u tohoto zaměstnavatele nejméně poloviční majetkovou účast.
- 10 Podle § 3 písm. a) zákona č. 118/2000 Sb. se pro účely tohoto zákona „zaměstnancem“ rozumí „fyzická osoba, s níž zaměstnavatel sjednal pracovní poměr, dohodu o provedení práce [...] nebo dohodu o pracovní činnosti, na základě kterých jí vznikly v rozhodném období mzdové nároky nevyplacené zaměstnavatelem“.

Zákoník práce

- 11 Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce (dále jen „zákoník práce“), v § 2 stanoví:

„(1) Závislou prací je práce, která je vykonávána ve vztahu nadřízenosti zaměstnavatele a podřízenosti zaměstnance, jménem zaměstnavatele, podle pokynů zaměstnavatele a zaměstnanec ji pro zaměstnavatele vykonává osobně.

(2) Závislá práce musí být vykonávána za mzdu, plat nebo odměnu za práci, na náklady a odpovědnost zaměstnavatele, v pracovní době na pracovišti zaměstnavatele, popřípadě na jiném dohodnutém místě.“

- 12 Ustanovení § 4 zákoníku práce zní:

„Pracovněprávní vztahy se řídí tímto zákonem; nelze-li použít tento zákon, řídí se občanským zákoníkem, a to vždy v souladu se základními zásadami pracovněprávních vztahů.“

- 13 Ustanovení § 6 zákoníku práce zní:

„Zaměstnancem je fyzická osoba, která se zavázala k výkonu závislé práce v základním pracovněprávním vztahu.“

Zákon o obchodních společnostech a družstvech

- 14 Ustanovení § 59 odst. 1 a 2 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech, zní:

„(1) Práva a povinnosti mezi obchodní korporací a členem jejího voleného orgánu se řídí přiměřeně ustanoveními občanského zákoníku o příkazu, ledaže ze smlouvy o výkonu funkce, byla-li uzavřena, nebo ze zákona plyne něco jiného. Ustanovení občanského zákoníku o správě cizího majetku se nepoužijí.

(2) Smlouva o výkonu funkce se v kapitálové společnosti sjednává písemně a schvaluje ji, včetně jejích změn, nejvyšší orgán společnosti; bez tohoto schválení nenabude smlouva účinnosti. [...]“

- 15 Ustanovení § 60 tohoto zákona zní:

„Smlouva o výkonu funkce v kapitálové společnosti obsahuje také tyto údaje o odměňování

a) vymezení všech složek odměn, které náleží nebo mohou náležet členovi voleného orgánu, včetně případného věcného plnění, úhrad do systému penzijního připojištění nebo dalšího plnění,

[...]“

- 16 Ustanovení § 435 odst. 3 tohoto zákona zní:

„Představenstvo se řídí zásadami a pokyny schválenými valnou hromadou, pokud jsou v souladu s právními předpisy a stanovami. Nikdo však není oprávněn udělovat představenstvu pokyny týkající se obchodního vedení; [...]“

Skutkový stav v původním řízení a předběžná otázka

- 17 Stěžovatel v původním řízení, který od roku 2010 pracoval pro obchodní společnost AA jako projektant na základě pracovní smlouvy, byl v září roku 2017 zvolen předsedou představenstva této společnosti, a za tím účelem s ní uzavřel smlouvu, podle které neměl za výkon této funkce nárok na odměnu.
- 18 Následně byl k původní pracovní smlouvě uzavřen dodatek, podle něhož měl jako zaměstnanec nárok na mzdu. Tímto dodatkem bylo upřesněno, že od října roku 2017 zastává funkci ředitele společnosti AA.
- 19 Společnost AA se v průběhu roku 2018 dostala do platební neschopnosti, a stěžovatel v původním řízení proto podal k Úřadu práce České republiky – krajské pobočce pro hl. m. Prahu (Česká republika) žádost o zaplacení svých odměn za měsíce červenec až září 2018 (dále jen „posuzované období“) podle zákona č. 118/2000 Sb.
- 20 Tato žádost byla zamítnuta s odůvodněním, že stěžovatel v původním řízení nemohl být kvalifikován jako zaměstnanec ve smyslu § 3 písm. a) zákona č. 118/2000 Sb.
- 21 Odvolání podané stěžovatelem v původním řízení bylo Ministerstvem práce a sociálních věcí zamítnuto. Ministerstvo totiž dovodilo, že stěžovatel v původním řízení vykonával během posuzovaného období v rámci funkcí předsedy představenstva a ředitele společnosti AA stejnou činnost, a sice obchodní vedení této společnosti, a že tedy nebylo možné považovat ho za osobu v pracovním poměru k této společnosti.
- 22 Žaloba podaná k Městskému soudu v Praze (Česká republika) byla rovněž zamítnuta, a to rozsudkem ze dne 11. června 2020. Městský soud v Praze dospěl na základě vnitrostátní judikatury týkající se „souběhu funkcí“ k názoru, že jelikož stěžovatel v původním řízení vykonával během posuzovaného období souběžně funkce ředitele a předsedy představenstva této společnosti, neexistoval mezi ním a touto společností vztah nadřízenosti a podřízenosti, takže nemohl být považován za zaměstnance ve smyslu zákona č. 118/2000 Sb.
- 23 Městský soud v Praze rovněž odmítl argumentaci stěžovatele v původním řízení, že během posuzovaného období nevykonával jen činnosti spočívající v obchodním vedení společnosti AA, ale pracoval také jako stavbyvedoucí a projektový manažer. Konstatoval, že stěžovatel v původním řízení byl do funkce předsedy představenstva zvolen k odvrácení nepříznivé hospodářské situace společnosti, jako je úpadek. Zákon č. 118/2000 Sb. přitom podle uvedeného soudu nemá za cíl napravovat újmu, kterou v důsledku vlastního neúspěšného obchodního vedení utrpěli členové statutárního orgánu společnosti v platební neschopnosti.
- 24 Stěžovatel v původním řízení podal proti tomuto rozsudku kasační stížnost k předkládajícímu soudu.
- 25 Předkládající soud uvádí, že v souladu s vnitrostátní judikaturou k souběhu funkcí, která je předmětem debaty mezi českými soudy, konkrétně mezi Nejvyšším soudem (Česká republika) a Ústavním soudem (Česká republika), je pracovní smlouva uzavřená mezi obchodní korporací a určitou osobou, která má podle ní vykonávat souběžně funkce člena statutárního orgánu a ředitele této korporace, z hlediska zákoníku práce platná. Osoba nacházející se v takové situaci však nemůže být kvalifikována jako zaměstnanec ve smyslu zákona č. 118/2000 Sb. Ani při

existenci pracovní smlouvy totiž člen statutárního orgánu, který řídí činnost obchodní korporace, nemůže vykonávat svou funkci ve vztahu nadřízenosti a podřízenosti, takže mezi ním a touto korporací není dán pracovní poměr.

- 26 Předkládající soud si klade otázku, zda čl. 2 odst. 2 a čl. 12 písm. a) a c) směrnice 2008/94 takové vnitrostátní judikatuře brání.
- 27 V tomto ohledu připomíná, že v souladu s ustálenou judikaturou Soudního dvora sleduje směrnice 2008/94 sociální cíl spočívající v zabezpečení minimálního standardu ochrany všem zaměstnancům v případě platební neschopnosti zaměstnavatele (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 10. února 2011, Andersson, C-30/10, EU:C:2011:66, bod 25, a ze dne 5. listopadu 2014, Tümer, C-311/13, EU:C:2014:2337, bod 37), a že členské státy proto mohou vyloučit určité osoby z této ochrany jen ve specifických případech určených touto směrnicí (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 16. prosince 1993, Wagner Miret, C-334/92, EU:C:1993:945, bod 14; ze dne 17. listopadu 2011, van Ardenne, C-435/10, EU:C:2011:751, bod 39, a ze dne 5. listopadu 2014, Tümer, C-311/13, EU:C:2014:2337, bod 37). Případné vyloučení nároku pak musí být objektivně odůvodněno a představovat opatření nezbytné k tomu, aby se zabránilo zneužívání (rozsudek ze dne 21. února 2008, Robledillo Núñez, C-498/06, EU:C:2008:109, bod 44).
- 28 Za těchto podmínek se Nejvyšší správní soud rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Brání článek 2 ve spojení s čl. 12 písm. a) a c) směrnice [2008/94] takové vnitrostátní judikatuře, dle níž ředitel obchodní společnosti není považován za ‚zaměstnanec‘ pro účely uspokojení mzdových nároků dle směrnice [2008/94] jen z toho důvodu, že ředitel jako zaměstnanec je současně členem statutárního orgánu téže obchodní společnosti?“

K předběžné otázce

- 29 Podstatou otázky předkládajícího soudu je, zda musí být čl. 2 odst. 2 a čl. 12 písm. a) a c) směrnice 2008/94 vykládány v tom smyslu, že brání vnitrostátní judikatuře, podle níž platí, že osoba, která na základě pracovní smlouvy vykonává souběžně funkce ředitele a člena statutárního orgánu společnosti, nemůže být kvalifikována jako zaměstnanec, a že se tudíž záruky upravené touto směrnicí nemohou na tuto osobu vztáhnout.
- 30 Úvodem je třeba připomenout, že podle čl. 1 odst. 1 směrnice 2008/94 se tato směrnice vztahuje na pohledávky zaměstnanců vznikající z pracovních smluv nebo pracovních poměrů vůči zaměstnavatelům, kteří se nacházejí v platební neschopnosti ve smyslu čl. 2 odst. 1 této směrnice. Článek 3 této směrnice dále zavádí povinnost uhradit nesplacené pohledávky zaměstnanců. Z toho plyne, že do působnosti směrnice 2008/94 spadají zaměstnanci ve smyslu této směrnice.
- 31 Je třeba dodat, že situace, které jsou podle vnitrostátní judikatury dotčené ve věci v původním řízení vyňaty z působnosti zákona č. 118/2000 Sb., nespádají pod výjimky stanovené v čl. 1 odst. 2 a 3 uvedené směrnice. Umožňuje-li totiž čl. 1 odst. 2 směrnice 2008/94 členským státům výjimečně vyloučit z oblasti působnosti této směrnice pohledávky některých zaměstnanců, činí tak za podmínky, že existují jiné formy záruky zajišťující dotčným osobám ochranu, která je rovnocenná ochraně vyplývající z této směrnice. V projednávaném případě přitom z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že vnitrostátní judikatura dotčená ve věci v původním řízení nepřiznává takovou rovnocennou ochranu osobám, které jsou členy statutárního orgánu

společnosti a na základě pracovní smlouvy rovněž vykonávají funkci ředitele této společnosti. Článek 1 odst. 3 směrnice 2008/94 pak dopadá na zaměstnance v domácnosti zaměstnané fyzickou osobou, což není případ osob, kterých se týká vnitrostátní judikatura dotčená ve věci v původním řízení.

- 32 Aby bylo možné poskytnout předkládajícímu soudu užitečnou odpověď, je třeba na prvním místě zkoumat slučitelnost takové vnitrostátní judikatury, jako je judikatura ve věci v původním řízení, s čl. 2 odst. 2 směrnice 2008/94.
- 33 V tomto ohledu je nutno zdůraznit, že směrnice 2008/94 sama nedefinuje pojem „zaměstnanec“ a v čl. 2 odst. 2 prvním pododstavci stanoví, že se nedotýká vnitrostátního práva, pokud jde o definici tohoto pojmu, s výhradou, že z ní nebudou vyloučeny jisté kategorie zaměstnanců upřesněné v jejím čl. 2 odst. 2 druhém pododstavci, které ovšem nejsou pro účely projednávané věci relevantní.
- 34 Z judikatury Soudního dvora však vyplývá, že prostor pro uvážení, který mají členské státy pro vymezení tohoto pojmu, není neomezený. Podle této judikatury musí být čl. 2 odst. 2 první pododstavec směrnice 2008/94 vykládán ve světle sociálního cíle této směrnice, kterým je zajistit všem zaměstnancům minimální ochranu na unijní úrovni v případě platební neschopnosti zaměstnavatele úhradou nesplacených pohledávek vyplývajících z pracovních smluv nebo pracovních poměrů a týkajících se odměny za dané období. Členské státy tedy nemohou výraz „zaměstnanec“ definovat podle vlastní volby tak, že by byl ohrožen sociální cíl uvedené směrnice (obdobně viz rozsudek ze dne 5. listopadu 2014, Tümer, C-311/13, EU:C:2014:2337, bod 42).
- 35 Soudní dvůr dále již rozhodl, že s ohledem na tento sociální cíl směrnice 2008/94, jakož i znění jejího čl. 1 odst. 1, se definice výrazu „zaměstnanec“ vztahuje nezbytně k pracovnímu poměru, na základě něhož vzniká nárok – existující vůči zaměstnavateli – požádat o odměnu za vykonanou práci (obdobně viz rozsudek ze dne 5. listopadu 2014, Tümer, C-311/13, EU:C:2014:2337, bod 44). S tímto sociálním cílem by tak bylo v rozporu, kdyby osoby, kterým vnitrostátní právní úprava obecně přiznává postavení zaměstnanců a které na základě této právní úpravy mají mzdové pohledávky vyplývající z pracovních smluv nebo pracovních poměrů vůči zaměstnavatelům, jež jsou uvedeny v čl. 1 odst. 1 a v čl. 3 prvním pododstavci této směrnice, byly zbaveny ochrany, kterou uvedená směrnice stanoví v případě platební neschopnosti zaměstnavatele (obdobně viz rozsudek ze dne 5. listopadu 2014, Tümer, C-311/13, EU:C:2014:2337, bod 45).
- 36 Skutečnost, že určitá osoba vykonávající funkci ředitele obchodní společnosti je rovněž členem jejího statutárního orgánu, tedy sama o sobě neumožňuje presumovat nebo vyloučit ani existenci pracovního poměru ani kvalifikaci této osoby jako zaměstnance ve smyslu směrnice 2008/94.
- 37 Článek 2 odst. 2 první pododstavec směrnice 2008/94 tedy musí být vykládán v tom smyslu, že brání takové vnitrostátní judikatuře, jako je judikatura ve věci v původním řízení, podle níž osoba, která na základě pracovní smlouvy vykonává souběžně funkce ředitele a člena statutárního orgánu obchodní společnosti, nemůže být kvalifikována jako zaměstnanec ve smyslu této směrnice.
- 38 V projednávaném případě z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že stěžovatel v původním řízení vykonával souběžně funkce ředitele a předsedy představenstva společnosti AA na základě pracovní smlouvy uzavřené s touto společností a že z tohoto titulu pobíral odměnu. Vzhledem k tomu, že podle předkládajícího soudu je taková pracovní smlouva z hlediska zákoníku práce

platná, není vyloučeno, že by stěžovatel v původním řízení mohl být považován za zaměstnance ve smyslu čl. 2 odst. 2 prvního pododstavce směrnice 2008/94, což však přísluší ověřit předkládajícímu soudu.

- 39 Pokud jde na druhém místě o soulad takové vnitrostátní judikatury, jako je judikatura ve věci v původním řízení, s čl. 12 písm. a) směrnice 2008/94, je třeba připomenout, že toto ustanovení umožňuje členským státům přijmout nezbytná opatření, aby se zamezilo zneužívání.
- 40 Vzhledem k tomu, že toto ustanovení zavádí výjimku z obecného pravidla, musí být vykládáno restriktivně. Jeho výklad dále musí být v souladu se sociálním cílem směrnice 2008/94 (obdobně viz rozsudek ze dne 11. září 2003, Walcher, C-201/01, EU:C:2003:450, bod 38 a citovaná judikatura).
- 41 Je třeba rovněž připomenout, že zneužíváním uvedeným v čl. 12 písm. a) směrnice 2008/94 jsou zneužívající praktiky poškozující záruční instituce tím, že uměle vytvářejí mzdovou pohledávku, a protiprávně tak zakládají povinnost úhrady k tíži těchto institucí. Opatření, která mohou členské státy v souladu s tímto ustanovením přijmout, jsou tedy opatření nezbytná k zamezení takovým praktikám (obdobně viz rozsudek ze dne 11. září 2003, Walcher, C-201/01, EU:C:2003:450, body 39 a 40).
- 42 V projednávaném případě z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že vnitrostátní judikatura dotčená ve věci v původním řízení má za cíl zamezit tomu, aby osobám vykonávajícím souběžně funkce ředitele a člena představenstva obchodní společnosti mohly být uhrazeny mzdové pohledávky nesplacené v důsledku platební neschopnosti této společnosti, a to proto, že tyto osoby mohou být za tuto platební neschopnost zčásti odpovědné. Tato judikatura tedy vychází z logiky, na níž je založen i čl. 12 písm. a) směrnice 2008/94.
- 43 Tato judikatura však zavádí nevyvratitelnou domněnku, že taková osoba nevykonává svou funkci v rámci vztahu nadřízenosti a podřízenosti, nýbrž že ve skutečnosti danou obchodní společnost řídí, a kdyby tedy byly této osobě přiznány záruky upravené směrnicí 2008/94, jednalo by se o zneužití ve smyslu jejího čl. 12 písm. a). Obecnou domněnku o zneužití, kterou nelze vyvrátit s přihlédnutím k souhrnu specifických skutečností každé konkrétní věci, přitom nelze připustit (obdobně viz rozsudky ze dne 4. března 2004, Komise v. Francie, C-334/02, EU:C:2004:129, bod 27, a ze dne 25. října 2017, Polbud – Wykonawstwo, C-106/16, EU:C:2017:804, bod 64, a stanovisko generální advokátky J. Kokott ve věci Grenville Hampshire, C-17/17, EU:C:2018:287, bod 65).
- 44 Taková vnitrostátní judikatura, jako je judikatura ve věci v původním řízení, proto nemůže být odůvodněna na základě čl. 12 písm. a) směrnice 2008/94.
- 45 Pokud jde na třetím místě o soulad takové vnitrostátní judikatury, jako je judikatura ve věci v původním řízení, s čl. 12 písm. c) směrnice 2008/94, toto ustanovení umožňuje členským státům odmítnout nebo omezit povinnost uhradit pohledávky podle článku 3 této směrnice nebo záruční povinnost podle jejího článku 7 v případě, že zaměstnanec byl sám nebo společně se svými blízkými příbuznými vlastníkem podstatné části podniku nebo provozovny zaměstnavatele a měl značný vliv na činnosti tohoto podniku nebo provozovny, s tím, že tyto dvě podmínky jsou kumulativní.

- 46 Toto ustanovení je mimo jiné založeno na implicitní právní domněnce, že zaměstnanec, který vlastnil podstatnou část předmětného podniku a zároveň měl značný vliv na jeho činnosti, může být z tohoto důvodu zčásti odpovědný za platební neschopnost tohoto podniku (rozsudek ze dne 10. února 2011, Andersson, C-30/10, EU:C:2011:66, bod 24).
- 47 V projednávaném případě by sice mohla být vnitrostátní judikatura dotčená ve věci v původním řízení případně odůvodněna tím, že osoba vykonávající souběžně funkce ředitele a člena představenstva obchodní společnosti může mít značný vliv na činnosti této společnosti, to však nic nemění na tom, že tato judikatura neobsahuje žádnou zmínku o první podmínce stanovené v čl. 12 písm. c) směrnice 2008/94, tj. že zaměstnanec byl sám nebo společně se svými blízkými příbuznými vlastníkem podstatné části této společnosti.
- 48 Z toho plyne, že čl. 12 písm. a) a c) směrnice 2008/94 brání takové vnitrostátní judikatuře, jako je judikatura ve věci v původním řízení, která zavádí nevyvratitelnou domněnku, že osoba, která vykonává – a to i na základě pracovní smlouvy platné z hlediska vnitrostátního práva – souběžně funkce ředitele a člena statutárního orgánu obchodní společnosti, nemůže být kvalifikována jako zaměstnanec ve smyslu této směrnice, a že se tudíž záruky upravené touto směrnicí nemohou na tuto osobu vztáhnout.
- 49 Na předběžnou otázku je tedy třeba odpovědět, že čl. 2 odst. 2 a čl. 12 písm. a) a c) směrnice 2008/94 musí být vykládány v tom smyslu, že brání vnitrostátní judikatuře, podle níž platí, že osoba, která na základě pracovní smlouvy platné z hlediska vnitrostátního práva vykonává souběžně funkce ředitele a člena statutárního orgánu obchodní společnosti, nemůže být kvalifikována jako zaměstnanec ve smyslu této směrnice, a že se tudíž záruky upravené touto směrnicí nemohou na tuto osobu vztáhnout.

K nákladům řízení

- 50 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (sedmý senát) rozhodl takto:

Článek 2 odst. 2 a čl. 12 písm. a) a c) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/94/ES ze dne 22. října 2008 o ochraně zaměstnanců v případě platební neschopnosti zaměstnavatele, ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/1794 ze dne 6. října 2015, musí být vykládány v tom smyslu, že brání vnitrostátní judikatuře, podle níž platí, že osoba, která na základě pracovní smlouvy platné z hlediska vnitrostátního práva vykonává souběžně funkce ředitele a člena statutárního orgánu obchodní společnosti, nemůže být kvalifikována jako zaměstnanec ve smyslu této směrnice, a že se tudíž záruky upravené touto směrnicí nemohou na tuto osobu vztáhnout.

Podpisy